

Załącznik do Uchwały Nr XVIII/277/2020
Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim
z dnia 30 grudnia 2020r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W
RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2021-2025
W NOWYM DWORZE MAZOWIECKIM**

SPIS TREŚCI

I WSTĘP.....	3
II PODSTAWY PRAWNE.....	4
III CHARAKTERYSTYKA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE.....	4
IV DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W NOWYM DWORZE MAZOWIECKIM	7
V ZADANIA SŁUŻB W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	14
VI CELE PROGRAMU.....	21
VII HARMONOGRAM DZIAŁAŃ GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021-2025.....	21
VIII ADRESACI PROGRAMU.....	23
IX REALIZATORZY PROGRAMU.....	23
X PRZEWIDYWANE EFEKTY.....	23
XI WSKAŹNIKI EWALUACJI PROGRAMU.....	24
XII MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	24
XIII FINANSOWANIE PROGRAMU.....	25

I WSTĘP

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmierzającego do zmniejszenia skali zjawiska przemocy oraz pogłębiania społecznej świadomości, zapewnienia skutecznej pomocy ofiarom przemocy, spowodowania konsekwencji prawnych i moralnych wobec sprawców przemocy, a także aktywizowania świadków i społeczności tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025.

Działania opracowanego programu mają charakter długofalowy. W miarę pojawiających się potrzeb oraz w przypadku zmiany sytuacji społecznej mogą one ulegać modyfikacjom.

Przemoc w rodzinie, rozumiana jako przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna lub ekonomiczna jest istotnym problemem społecznym, występującym we wszystkich grupach społecznych. Przemoc jest często problemem ukrytym, któremu towarzyszą inne dysfunkcje w rodzinie. Jest problemem trudnym do zdiagnozowania.

Skutki przemocy u dorosłych osób oraz dzieci są wielowymiarowe, często na całe życie, począwszy od charakteryzującego pokrzywdzonych zespołu stresu pourazowego, poprzez choroby psychosomatyczne i psychiczne, nerwice lękowo - depresyjne, po różnego rodzaju zaburzenia zachowania, a także uzależnienia.

Preambuła ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stwierdza jednoznacznie, iż przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Natomiast Kodeks karny określa czyny zabronione, mogące stanowić akt przemocy domowej, za które przewiduje karę pozbawienia wolności.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy i współdziałania instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie oraz służb odpowiedzialnych za nasze bezpieczeństwo.

II PODSTAWY PRAWNE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar

Przemocy w Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim został opracowany i realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218,956),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz.1876),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz.1444,1517),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016- 2021. Jest on również zgodny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

III CHARAKTERYSTYKA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą społeczną, jedynym i niepowtarzalnym środowiskiem kształującym osobowość, system wartości, poglądy oraz styl życia. Rodzice i opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić.

Najczęściej ofiarami różnych form przemocy padają dzieci, osoby okresowo lub trwale niedołączone ze względu na starość czy chorobę oraz kobiety, chociaż ich zależność nie jest tak oczywista jak w przypadku dziecka czy osoby niedołączonej.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna,
- jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą - ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,
- narusza prawa i dobra osobiste,
- sprawca wykorzystuje przewagę siły - narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- powoduje cierpienie i ból,
- sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony. Przemoc w rodzinie, inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna, ale także psychiczna, seksualna, ekonomiczna, czy zaniedbanie. Występuje zarówno w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, jak i w rodzinach dobrze sytuowanych, uważanych za „normalne”.

Przemoc w rodzinie stanowi poważny problem społeczny.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- **Przemoc seksualna** – jest zachowaniem zmuszającym ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
- **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu, obaw, niepokoju, zagrożenia.
- **Przemoc ekonomiczna** – polega na takim zachowaniu, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
- **Zaniedbanie** – przejawia się ciągłym niezaspakajaniem podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest **przestępstwem**. Sprawca ponosi odpowiedzialność za swoje czyny. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana

z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego.

Przemoc w rodzinie zwykle powtarza się według określonego schematu, w którym wyróżniamy następujące fazy:

Faza I - narastania napięcia, w której zaczyna pojawiać się agresja, każdy drobiazg wywołuje irytację sprawcy i awanturę, zaczyna on więcej pić, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Ofiara, którą zazwyczaj jest kobieta, stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie.

Faza II - ostrej (gwałtownej) przemocy, w której następuje wybuch agresji, z mało istotnych powodów dochodzi do ataku przemocy i rozładowania złości ze strony sprawcy. Ofiara jest raniona fizycznie i psychicznie, znajduje się w stanie szoku. Stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Odczuwa przerażenie, złość, bezradność i wstyd, traci ochotę do życia.

Faza III - miodowego miesiąca, kiedy sprawca przeprosza i obiecuje poprawę, gdy partner wyładował już swą złość i zaczyna sobie zdawać sprawę z tego, co zrobił, nagle staje się inną osobą. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie i usprawiedliwienie. Pojawia się u niego poczucie winy, okazuje skruchę, przeprosza i obiecuje, że to się już nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Ale faza „miodowego miesiąca” przemija i wkrótce znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia. Wszystko zaczyna się od nowa.

IV DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W NOWYM DWORZE MAZOWIECKIM

Program został opracowany w oparciu o materiały własne i dane statystyczne uzyskane od podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2016-2020. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne,

zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Jednocześnie stwierdzić należy wzrost interwencji domowych i prowadzenie w ich wyniku procedury Niebieskie Karty.

Na podstawie danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie obejmujących lata 2016-2019 wynika, iż liczba zakładanych Niebieskich Kart wszczynających procedurę utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie. Jednak biorąc pod uwagę dane z roku 2015, gdzie do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 29 Niebieskich Kart widać, iż liczba wszczętych procedur zwiększyła się prawie dwukrotnie.

Tabela 1. Liczba Niebieskich Kart A założonych przez instytucje w latach 2016 - 2019

Podmioty sporządzające NK A	Liczba Niebieskich Kart A wszczynających procedurę			
	2016	2017	2018	2019
Policja	44	65	54	46
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	3	3	6	6
Oświata	4	1	2	5
Ochrona zdrowia	0	0	0	0
MKRPA	0	0	0	0
Razem	51	69	62	57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Nowym Dworze Mazowieckim

Dane te jednak nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego. Zjawisko to nie zawsze jest ujawniane, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie mu. Wzrost liczby Niebieskich Kart może być związany z tendencją wzrostową osób szukających wsparcia i pomocy w sytuacjach przemocy domowej. Prowadzone działania lokalne jak i ogólnopolskie powodują zmiany świadomości społecznej i z jednej strony zwiększa się gotowość domniemanych ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej wiążą się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

Tabela 2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie powoływania grup roboczych oraz spotkań ZI i grup roboczych z uwzględnieniem sporządzonych Niebieskich Kart C i D i zakończonych procedur NK.

	2016	2017	2018	2019
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	39	40	43	32
Liczba powołanych grup roboczych	51	69	62	57
Liczba spotkań grup roboczych	328	638	554	419
Liczba NK C sporządzonych przez członków grup roboczych	46	74	57	47
Liczba NK D sporządzonych przez członków grup roboczych	41	62	51	35
Łączna liczba zakończonych procedur NK	31	70	68	51
Liczba zakończonych procedur NK z powodu zakończenia przemocy w rodzinie	22	55	42	38
Liczba zakończonych procedur NK z powodu braku zasadności podejmowania działań	9	15	26	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Nowym Dworze Mazowieckim

W przypadkach powzięcia podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie zawiadamiana jest Prokuratura. W latach 2016-2019 łącznie w 66 przypadkach na wniosek pracownika socjalnego zostało złożone zawiadomienie do organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie.

Z obserwacji i analizy zebranych danych statystycznych wynika, iż najczęściej osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie są mężczyźni w przedziale wiekowym 18-67 lat, zaś osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą

to kobiety w wieku od 18-67 lat. Ponadto należy zaobserwować wzrost liczby kobiet powyżej 67 roku życia doświadczających przemocy w rodzinie.

Tabela 3. Charakterystyka osób doznających przemocy i osób podejrzanych o stosowanie przemocy.

	Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie				Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			
	ogółem	do 18 rż	18-67 lat	od 67 lat	ogółem	do 18 rż	18-67 lat	od 67 lat
Kobiety	57	12	43	2	9	0	9	0
Mężczyźni	15	10	5	0	43	0	42	1
Razem 2016 rok	72	22	48	2	52	0	51	1
Kobiety	66	14	47	5	9	0	8	1
Mężczyźni	21	11	8	2	61	1	57	3
Razem 2017 rok	87	25	55	7	70	1	65	4
Kobiety	64	8	49	7	5	0	4	1
Mężczyźni	18	11	5	2	57	0	54	3
Razem 2018 rok	82	19	54	9	62	0	58	4
Kobiety	54	3	42	9	9	0	9	0
Mężczyźni	7	6	1	0	49	0	47	2
Razem 2019 rok	61	9	43	9	58	0	56	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Nowym Dworze Mazowieckim

Jak wynika z danych statystycznych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Dworze Mazowieckim w 2016 r. doszło do 311 interwencji domowych na terenie miasta, z tego 40 w związku z przemocą w rodzinie. W okresie od stycznia do grudnia 2017 r. odnotowano 373 interwencje domowe, w tym 60 miało związek z przemocą domową. W roku 2018 w 427 przypadkach policja interweniowała w domach, zaś z uwagi na wystąpienie problemu przemocy w rodzinie było 56 zgłoszeń. Natomiast w 2019 roku funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji podjęli 468 interwencji domowych, 41 z nich związanych z przemocą domową. Z danych tych wynika, iż liczba interwencji domowych w latach 2016 - 2019 wzrasta.

Tabela 4. Liczba podjętych przez policję interwencji domowych.

	Wykaz interwencji domowych podjętych przez policję			
	2016	2017	2018	2019
Interwencje domowe	311	373	427	468

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Dworze Mazowieckim

Na podstawie danych procedur „Niebieskie Karty” wynika, że alkohol stanowi zazwyczaj główną przyczynę występowania przemocy w rodzinie. W roku 2019 procedura „Niebieskie Karty” została wszczęta w 57 przypadkach. Spośród tych 57 rodzin 40 borykało się z problemem alkoholowym. Zespół Interdyscyplinarny zajmował się łącznie 87 sprawami, z tego 30 spraw było kontynuowanych z poprzedniego okresu (1 procedura z 2017 roku, 29 z 2018 roku). Łącznie w 87 rodzinach objętych w roku 2019 procedurą „Niebieskie Karty” problem alkoholowy występował w 62 przypadkach. W przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu jest składany wniosek do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o objęcie programem leczenia odwykowego. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kieruje osoby uzależnione do podjęcia terapii odwykowej lub w niektórych sytuacjach składa wnioski do sądu.

Tabela 5. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie prowadzenia spraw.

	Wnioski prowadzone przez MKRPA	Liczba osób, które podjęły terapię	Wnioski skierowane do sądu przez MKRPA
2016	75	43	7
2017	94	45	6
2018	94	46	9
2019	70	29	2
Razem	333	163	24

Źródło: Opracowanie Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odnotowuje duży wzrost spraw prowadzonych w latach 2017- 2018. I tak w roku 2016 MKRPA prowadziła 75 spraw, zaś w 2017 roku wniosków było 94, w 2018 roku – 94, natomiast w ubiegłym roku wniosków było 70. Komisja kierowała wnioski do sądu w ilości: 2016 rok – 7 osób, 2017 rok – 6, 2018 rok – 9, 2019 rok – 2. Terapię podjęły 43 osoby w 2016 roku, 45 osób w 2017 roku, 46 osób w 2018 roku i 29 w 2019 roku.

Niezwykle istotne dla działań zmierzających przeciwdziałaniu przemocy jest pomoc psychologiczna i terapeutyczna. W ramach punktu konsultacyjno - informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym oraz doświadczających przemocy i ich rodzin w roku 2019 r. specjaliści przyjęli 954 osoby. Łącznie przeprowadzono 123 grupy wsparcia dla rodzin w związku z uzależnieniem i przemocą oraz 52 grupy dla rodziców z problemem wychowawczym, 4 osoby zakończyły program terapeutyczny, 8 osób zostało skierowanych na dalsze leczenie. W punkcie udzielane były również porady i konsultacje prawne dla osób w trudnej sytuacji życiowej i społecznej spowodowanej uzależnieniem i przemocą. Łączna liczba udzielonych porad wynosiła 768.

Zjawisko przemocy w rodzinie często jest wynikiem trudnej sytuacji ekonomicznej, a co za tym idzie również zawodowej. Nie jest to jednoznaczne z powodem występowania przemocy, jednak może powodować sytuacje konfliktowe w rodzinie. Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy liczba osób z Nowego Dworu Mazowieckiego zarejestrowanych jako bezrobotne w latach 2016 -2019 zmniejsza się. Nieznana jest natomiast liczba osób niezarejestrowanych jako bezrobotne, ale pozostających bez pracy lub pracujących w szarej strefie.

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy z uwzględnieniem płci w latach 2016-2019.

	2016	2017	2018	2019
Liczba osób bezrobotnych z Nowego Dworu Mazowieckiego zarejestrowanych w PUP	812	696	659	620

w tym kobiety	471	370	358	331
Ogółem liczba osób zarejestrowanych w PUP	2554	1903	1814	1827

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Dworze Mazowieckim

Na dzień 31.12.2019 r. Nowy Dwór Mazowiecki liczył 27110 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i 621 mieszkańców zameldowanych na pobyt czasowy. W roku 2019 Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił pomocy 604 rodzinom. Ze zgromadzonych danych liczbowych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w latach 2016-2019 najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc były: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i ubóstwo. Zwykle w rodzinach, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej często występuje kilka powodów przyznania pomocy.

Tabela 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyn przyznania pomocy.

Powody przyznania pomocy	2016 liczba rodzin	2017 liczba rodzin	2018 liczba rodzin	2019 liczba rodzin
Razem	773	641	653	604
Liczba osób w tych rodzinach	1561	1192	1191	1095
Alkoholizm	25	45	51	31
Bezdomność	26	24	29	26
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	238	178	275	225
Bezrobocie	250	175	208	164
Długotrwała lub ciężka choroba	426	364	418	355
Narkomania	4	3	1	4
Niepełnosprawność	394	347	356	330
Potrzeba ochrony macierzyństwa	28	21	34	51

Przemoc w rodzinie	5	3	2	5
Sytuacja kryzysowa	1	2	2	8
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	3	6	4
Ubóstwo	276	220	300	273

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

Na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż problem przemocy nie zawsze wiąże się z trudną sytuacją ekonomiczną rodziny. W dużym stopniu dotyka również rodziny o wyższym statusie ekonomicznym i społecznym. Tylko 5 rodzin w roku 2019 skorzystało z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie. Należy zauważyć, że dotyka rodziny o różnym statusie społecznym. Przytoczone dane liczbowe dotyczące zjawiska przemocy mogą nie odzwierciedlać w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlawy i często zatajany, aż do chwili wystąpienia sytuacji drastycznej i ewidentnej, bezpośredniej przemocy fizycznej.

V ZADANIA SŁUŻB W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Gmina

Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,

- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, miejskiej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- ⤴ diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ⤴ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- ⤴ inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- ⤴ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- ⤴ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

- ⤴ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- ⤴ opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- ⤴ dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Pomoc społeczna

Celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownik socjalny:

- ⤴ diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ⤴ udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ⤴ organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ⤴ zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- ⤴ prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- ⤴ wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Pracownicy socjalni, przedstawiciele pomocy społecznej są członkami zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

Ochrona zdrowia

Głównym zadaniem ochrony zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często temu towarzyszą mu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- ▲ umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- ▲ poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- ▲ wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły psychicznej,
- ▲ poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- ▲ powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (np. podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała)

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Policja

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem:

- ▲ udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy,

- ⤴ organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ⤴ podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- ⤴ przeprowadza z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,
- ⤴ wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”,
- ⤴ przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- ⤴ podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, bądź pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej

niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Od 30 listopada 2020 r. Policja oraz Żandarmeria Wojskowa otrzymają nowe uprawnienia w zakresie ochrony osoby dotkniętej przemocą.

Chodzi o:

- ⑩ nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub
- ⑩ zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Nakaz lub zakaz będzie wydawany w stosunku do osoby, która swoim zachowaniem, polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie **stwarza zagrożenia dla życia lub zdrowia**. Ponadto będzie on natychmiast wykonalny. Co istotne, nakaz i zakaz będą mogły być stosowane łącznie.

Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:

- ♣ przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- ♣ diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ♣ udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

- ♣ organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ♣ udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- ♣ wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W sytuacji gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu MKRPA podejmuje następujące działania:

- ♣ diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ♣ udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ♣ organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- ♣ prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- ♣ wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Przedstawiciele MKRPA są członkami zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

VI CELE PROGRAMU

Cel główny:

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel ten oparty jest na realizacji zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez promowanie działań profilaktycznych, wspieranie osób doświadczających przemocy oraz pracy ze sprawcami przemocy nad zmianą ich zachowań i postaw.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy.
2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy.
3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do różnych grup odbiorców.
4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy.

VII HARMONOGRAM DZIAŁAŃ GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021-2025

Lp.	Cel	Rodzaj działania	Realizator	Termin realizacji
1	Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie	-zbieranie i uaktualnianie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie oraz zasobów środowiska lokalnego (statystyki policyjne, dane Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego, MKRPA, ze szkół, punktu konsultacyjno - informacyjnego) - monitorowanie na bieżąco problematyki	UM, OPS, ZI, MKRPA, KPP	2021-2025

		przemocy w rodzinie i udzielanie stosownej pomocy		
2	Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy	-prowadzenie poradnictwa o możliwościach i formach wsparcia osobom doznającym przemocy oraz osobom stosującym przemoc - upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej -rozpowszechnianie informacji o formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy np. na stronie internetowej lub prasie lokalnej	wszyscy realizatorzy programu	2021-2025
3	Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców	-realizacja programów edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży oraz nauczycieli -wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji -realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców – wychowanie bez przemocy	placówki oświatowe	2021-2025
4	Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	-uczestnictwo w interdyscyplinarnych szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy dla grup zawodowych przedstawicieli służb i instytucji z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie -udział członków Zespołu Interdyscyplinarnego w spotkaniach -wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy -wypracowanie procedur współpracy pomiędzy służbami i instytucjami funkcjonującymi na terenie miasta na rzecz efektywnego przeciwdziałania przemocy	wszyscy realizatorzy programu	2021-2025
5	Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy	-stosowanie procedury Niebieskie Karty -prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego na terenie Ośrodka Pomocy Społecznej -objęcie dzieci z rodzin z problemem przemocy w rodzinie specjalistyczną opieką pedagoga lub psychoterapeuty oraz zapewnienie im miejsca, gdzie będą mogły spędzać wolny czas, otrzymując pomoc przy odrabianiu lekcji	UM, OPS, placówki oświatowe, inne instytucje	2021-2025

VIII ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie adresowany jest do mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego. W szczególności skierowany jest do osób doznających przemocy w rodzinie (w tym: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), osób stosujących przemoc w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie oraz przedstawicieli instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w razie wystąpienia zjawiska przemocy w rodzinie.

IX REALIZATORZY PROGRAMU

Działania wyznaczone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim na lata 2021-2025 mają charakter ciągły.

Realizatorami programu są: Urząd Miasta Nowy Dwór Mazowiecki, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia oraz podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

X PRZEWIDYWANE EFEKTY

- ♣ Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- ♣ Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
- ♣ Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- ♣ Usprawnianie systemu pomocy rodzinom dotkniętych przemocą.
- ♣ Zwiększanie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.
- ♣ Zbudowania systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.
- ♣ Niwelowanie skutków zjawiska przemocy.
- ♣ Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży dotyczącej zagrożenia płynącego z występującego problemu.

- ⤴ Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy.
- ⤴ Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy.
- ⤴ Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy.

XI WSKAŹNIKI EWALUACJI PROGRAMU

- ⤴ Liczba założonych Niebieskich Kart (również w toku trwania tej samej procedury) z uwzględnieniem instytucji wszczynających procedurę
- ⤴ Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego
- ⤴ Liczba powołanych grup roboczych
- ⤴ Liczba spotkań grup roboczych
- ⤴ Liczba rodzin i osób objętych procedurą Niebieskie Karty
- ⤴ Liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty z powodu zakończenia przemocy w rodzinie lub braku zasadności podejmowania działań
- ⤴ Liczba sporządzonych przez grupy robocze Niebieskich Kart C i D
- ⤴ Liczba wniosków kierowanych do Prokuratury

XII MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Realizacja zapisów programu będzie systematycznie monitorowana. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim na podstawie informacji gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny i uzyskiwanych od realizatorów programu. W terminie do dnia 30 marca każdego roku Ośrodek Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Miasta roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach sprawozdania z działalności Ośrodka.

XIII FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Miasta Nowy Dwór Mazowiecki, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.